

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 8 (1523) 24 ЛЮТАГА 2021 г.

Беларускае слова нясе моц і энергію

Міжнародны дзень роднай мовы на сядзібе ТБМ імя Ф. Скарыны быў адзначаны 21 лютага напісаннем дыктоўкі па тэксце Міколы Ермаловіча "Мова - сцяг народа", які прадывяжала выкладчыца 50-тай менскай гімназіі Валлянціна Аляксандраўна Драгун.

"Нацыянальнае абуджэнне бярэ свой пачатак з усведамлення роднай мовы як свайго сцяга, ідучы пад якім ён знойдзе сваю волю і шчасце", - гаворыцца ў тэксце дыктоўкі.

Ганаровы старшыня ТБМ Алег Анатольевіч Трусаў узгадаў пра гісторыю запачаткавання нацыянальнай дыктоўкі.

- Мы пішам яе ўжо у 14-ты раз. З такой ідэяй 13 гадоў таму ўпершыню выступіў Уладзімір Падгол, які звярнуўся з прапановай у розныя грамадскія арганізацыі і партыі, яго падтрымаў

Віктар Івашкевіч.

Для напісання першай дыктоўкі на сядзібу ТБМ былі запрошаны дыпламаты еўрапейскіх краін. Дыктоўка з удзелам дыпламатаў дала шырокі рэзананс. З тых часоў мы пачалі запрашаць да ўдзелу ў дыктоўцы беларусазнаўцаў, музыкаў, аргыстаў і ўсіх, хто любіць прыгожае мастацкае слова. Дыктоўка пачала праводзіцца ў бібліятэках, музеях, палацах культуры і стала сапраўдным святам!

Пяць гадоў таму тыдзень беларускай мовы быў абвешчаны на рэспубліканскім узроўні і назва "Нацыянальная дыктоўка" атрымала падтрымку ў дзяржаўных сродках масавай інфармацыі.

Год таму ў адной толькі Гарадзенскай вобласці ў напісанні дыктоўкі ўдзельнічалі каля 100.000 чалавек, а па ўсёй краіне - не менш за 200.000 чалавек. Мова тады адчувае сябе поўнакроўнай, калі людзі на ёй пішуць.

Да сёлетняй дыктоўкі мы падрыхтавалі тэксты нашых юбіляраў: І. Шамякіна, Н. Гілевіча, М. Ермаловіча, - адзначыў Алег Трусаў.

- Жадаю вам моцы, энергіі і свабоды! Наперад з беларускім словам!, - прамовіла да ўдзельнікаў дыктоўкі на заканчэнні старшыня ТБМ Алена Мікалаеўна Анісім.

На памяць аб сённяшняй падзеі кожны ўдзельнік атрымаў дыскі з запісамі беларускіх песень.

*Эла Дзвінская,
фота аўтара.*

Мова - тое, што нас яднае

У Гарадзенскім аблвыканкаме напісалі беларускамоўную дыктоўку

Напярэдадні Дня роднай мовы каля 50 супрацоўнікаў аблвыканкама сабраліся разам, каб напісаць беларускамоўную дыктоўку.

Мерапрыемства стала ўжо традыцыйным для Гарадзеншчыны. Кожны год яго ўдзельнікі з задавальненнем бяруць чысты ліст паперы і ручку, каб звярнуцца да мілагучнага беларускага слова. Многія прызналіся, што напачатку крыху хваляваліся, але, нягледзячы на гэта, атрымалі добры настрой і шмат пазітыўных эмоцый.

- Беларускае мова - родная мова маёй бабулі і матулі, тое, што заўсёды застанецца ў сэрцы, - падзяліўся намеснік старшыні аблвыканкама Віктар Пранюк. - Хачу сказаць усім нам, што мова - адзіная частка нашай культуры, якая аб'ядноўвае ўсіх жыхароў краіны. Таму, калі 2021 год мы аб'явілі годам народнага адзінства, то павінны менавіта мову зрабіць тым падмуркам, на якім гэтае адзінства будзе будавацца.

Сёння ўдзельнікі прыгожай беларускамоўнай акцыі ўспомнілі, што значыць уважліва слухаць настаўніка, успрымаць тэкст на слых, самастойна правяраць памылкі і атрымоўваць адзнакі. У аўдыторыі, трэба сказаць, аказалася шмат выдатнікаў.

- Дыктоўка заўсёды праходзіць у вельмі прыемнай атмасферы: мы запрашаем настаўніка вышэйшай катэгорыі, падбіраем тэксты, якія было б зручна напісаць любому ўдзельніку і якія рас-

а на працягу ўсяго года мы ўспаміналі тых людзей, якія стваралі літаратурную беларускую мову. Ва ўстановах адукацыі і культуры мы будзем ушаноўваць імёны нашых пісьменнікаў - стогадовых юбіляраў Івана Шамякіна і Івана Мележа, а таксама Кандрата Крапіву, святкуючы яго 125-годдзе. Гэтакім будзе прысвечана шмат цікавых мерапрыемстваў, конкурсаў.

Чытала дыктоўку настаўніца беларускай мовы гімназіі № 10 Гарадні Ірына Мялешка. Яна прапанавала тэкст беларускага пісьменніка Янкі Сіпакова

казваюць нам пра нашу Радзіму, - раскажаў начальнік галоўнага ўпраўлення адукацыі аблвыканкама Руслан Абрамчык. - Важна таксама, каб не толькі ў гэтыя дні,

"Наш родны край".

- Абраны тэкст вельмі прыгожы, блізкі і мілы майму сэрцу, - раскажала настаўніца, - і, я думаю, усе, хто сёння пісаў гэтую дык-

тоўку, таксама адчулі прыгажосць слова нашага пісьменніка. Тэкст быў нескладаны, насычаны, канешне, знакамі прыпынку, але тыя, хто ўважліва слухаў, памылак не дапусцілі. Наша зямля, наша мова - тое адзінае, чым мы павінны даражыць, тое, што нас аб'ядноўвае і робіць сапраўднай нацыяй.

Дарэчы, напісаць дыктоўку сёння планавалася не толькі ў Гарадзенскім аблвыканкаме. Такое ж мерапрыемства прайшло ў абласным інстытуце развіцця адукацыі і абласной навуковай бібліятэцы імя Карскага. У раёнах вобласці акцыю правялі грамадскія аб'яднанні.

*Ганна РАДЗЮК,
Фота Арыёма ТУРЛАЯ,
"Гродзенская праўда".*

9 772073 703003 2 1008

У. Макей пра бел-чырвона-белы сцяг:

“Гісторыкі павінны сесці і правесці маштабнае мерапрыемства, абмеркаванне”

Пра гэта міністр замежных спраў заявіў у інтэрв'ю РБК.

- Ці згодныя вы з ідэяй прызнання бел-чырвона-белага сцяга экстрэмісцкім?

- Пытанне вельмі складанае.

- Скажыце як грамадзянін, а не як міністр.

- Пытанне вельмі складанае. Я выкажу свой асабісты пункт гледжання. Я лічу, што да гісторыі трэба ставіцца беражліва. У нас шмат помнікаў савецкага і дасавецкага перыядаў. Я калісьці сказаў: хіба камень вінаваты ў тым, што яго тут паставілі? Калі вы не згодныя з чымсьці ці жадаеце выказаць свой пункт гледжання (я маю на ўвазе новую ўладу, якая, умоўна кажучы, у той ці іншай краіне мяняецца), вазьміце і пастаўце шыльду, што вось гэта такі помнік, што ён прысвечаны такому дзеяччу, як ён ацэньваецца, пазітыўна ці адмоўна і г. д. У ходзе экскурсіі, якія могуць адбывацца на гэтым месцы, можна тлумачыць такога роду рэчы. Я не разумею, навошта зносіць помнікі. Я сапраўды гэтага не разумею. Маё меркаванне: да гісторыі трэба ставіцца беражліва.

Што тычыцца сцяга, я думаю, што нашы гісторыкі павінны сесці і правесці маштабнае мерапрыемства, канферэнцыю, абмеркаванне. Я разумею і ўспрымаю патрабаванні многіх грамадзян, якія патрабуюць забараніць гэтую сімволіку і абвясціць гэты сцяг экстрэмісцкім, бо сапраўды пад гэтым сцягам здзяйснялася шмат злачынстваў супраць беларускага народа.

Вядома ж, гэта выклікае абурэнне, але я меркаваў бы, што з улікам таго, што гэты год абвешчаны годам Усенароднага адзінства, нам трэба вельмі ўважліва паставіцца да гэтай тэмы. Як бы нейкія рэзкія, забароненыя рэчы, рашэнні, не прывялі да таго, што гэта, наадварот, выкліча нейкае адрыўнае ўдзеле грамадства, калі нават гэта невялікая частка грамадства. Гэта мой асабісты пункт гледжання.

- Так, я разумею. Ён адрыўнае ад дзяржаўнага?

- Пакуль рашэнне не прынята. Я проста ўважліва сачу за дыскусіяй. Я шчыра раз кажу, што я бачу і ведаю, што пад гэтым сцягам здзяйснялася шмат злачынстваў, але трэба ўсё ўзважыць з пункту гледжання будучага развіцця нашай дзяржавы.

<https://nn.by>

Наведвальнікі кніжнага кірмашу пазнаёміліся з НОВЫМІ ВЫДАННЯМІ

У Менску 18-21 лютага праходзіў XXVIII Міжнародны кніжны кірмаш, дзе было прадстаўлена шмат густоўных выданняў беларускіх і замежных выдавецтваў.

У Міжнароднай выставе-кірмашы ўзялі ўдзел прадстаўнікі блізкага і далёкага замежжа: Расіі, Украіны, Азейрбайджана, Аўстрыі, Ірана, Венсуэлы і іншых краін. Прадстаўнікі далёкіх краін распавялі пра гісторыю сваіх дзяржаў і падзяліліся яркай і цікавай паліграфічнай прадукцыяй. Распаўсюднікі з Венсуэлы прапаноўвалі гасцямі кнігу пра нацыянальнага героя, змагара за незалежнасць Лацінскай амерыкі ад Іспаніі Сімона Балівара "Вызваліцель".

Беларускія выдавецтвы "Мастацкая літаратура", "Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі", "Адукацыя і выхаванне" прадставілі новыя кнігі па мастацтвазнаўстве, гісторыі і краязнаўстве Беларусі. Дзіцячыя каляровыя выданні на беларускай, рускай, англійскай мовах прыцягвалі ўвагу маладых бацькоў.

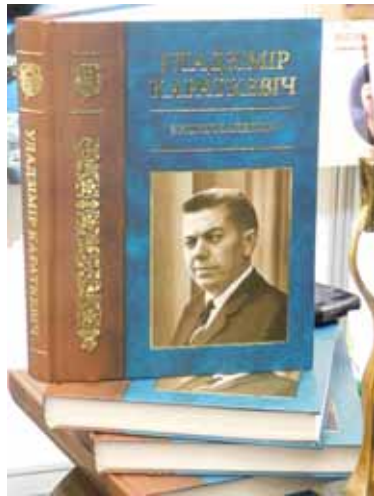
18 лютага адбылася прэзентацыя мастацкага альбома У. Пракапцова, прысвечанага вядомаму пейзажысту Вітольду Бяльніцкаму-Бірулю і іншых кніг з серыі "Славутыя мастакі з Беларусі". Выдавецтва "Беларуская энцыклапедыя імя П. Броўкі" прадставіла новую змястоўную энцыклапедыю "Уладзімір Караткевіч". Кніга падсумавала пласт даследванняў, якія зроблены на сённяшні дзень. Аўтары аргыкулаў Пётр Пятровіч Жаўняровіч, Віктар Іванавіч Іўчанкаў, Ганна Вячаславаў-

на Запартыка, Вольга Карпаўна Шанкарэнка, Галія Фатыхава і іншыя аўтары энцыклапедыі атрымалі падзякі за ўнёсак у даследванні.

"Гэта тая скарбніца, якая дапаможа студэнтам, магістрантам, аспірантам знайсці свайго Караткевіча. Калі я пачаў займацца ў 80-я гады вобразнай сістэмай і мовай У. Караткевіча, я не мог сябе нават ўявіць такой сённяшняй імпрэзы. Вялікі вам дзякуй і нізкі паклон!"

"У. Караткевіч пражыў не доўгае жыццё, але быў настолькі і пладавітым аўтарам, што мы спадзяемся да яго стагоддзя выпусціць 3-томную энцыклапедыю!", - адзначыў выдавецкі калектыў.

19 лютага Уладзімір Ліпскі прадставіў сваю новую кнігу для дзяцей "Я тут жыў". Рэдактар часопіса "Вясёлка", былы старшыня Беларускага дзіцячага фонду, які нядаўна атрымаў тытул "Рыцара дзяцінства", запрасіў юных чыта-

чоў у захапляльнае падарожжа па Беларусі з загадкамі і квэстамі, і заахвоціў шукаць свае сем цудаў роднай краіны.

- Часопіс "Вясёлка" - адзначыў Уладзімір Ліпскі, - гэта міні-выдавецтва, якое выкрышталізоўвае на сваіх стронках лепшыя творы беларускіх аўтараў.

пацярпеў падчас вайны, якія раёны былі найбольш разбураныя і чаму, і як аднаўляўся наш горад, чаго каштавала гэта праца нашым дзядам, каб горад зноў пачаў жыць. Можна даведацца, як выглядалі Прывакзальная, Цэнтральная і Круглая плошчы, якія былі архітэктурныя формы, як выглядалі першыя

"Вясёлка" ідзе ў 4,5 тысячы сем'яў Беларусі. А яшчэ калі ўлічыць, што часопіс чытае не адзін падпісчык, а ўся сям'я, то можна памножыць тыраж на пяць!

У "Вясёлкі" ёсць прэмія Васіля Віткі, заснавальніка часопіса, і сёння мы ўручылі яе вядомаму пісьменніку і паэту Віктару Шніпу, чья казка ў часопісе была прызнана галоўным творам года, - падвёў вынікі У.С. Ліпскі

Гісторык і экскурсавод Іван Іванавіч Сацукевіч выступіў аўтарам-складальнікам кнігі "Мінск: з руінаў да росквіту", якая прысвечана пасляваеннай гісторыі сталіцы ў перыяд з 1944 па 1979 год.

Багатыя матэрыялы (калекцыя чорна-белых фотадымаў), пакладзеныя ў аснову кнігі, былі знойдзены ў Дзяржынскім архіве кіна- і фотадакументаў.

- Архіў, які знаходзіцца ў былым Койданаве - распавёў Іван Сацукевіч, - гэта сапраўдны Кладзік цікавых фотадакументаў, па якіх можна вывучаць гісторыю краіны. У новай кнізе мы хацелі паказаць, як змяніўся Менск за першыя 30 гадоў пасля вайны. Мы раздзялілі яе на 15 раздзелаў-блокаў, якія паступова раскрываюць для нас гісторыю Менска. Праз кнігу можна даведацца, як Менск

тралейбусы ў 50-я гады. Залатая Горка, Доўгі Брод, Пярэспа - такія назвы карысталіся нашы продкі, сёння пра гэта можна прачытаць у кнізе.

Выдавецтва "Мастацкая літаратура" разгарнула дэманстрантанне кніг, прысвечанае юбілеям класікаў: Івана Шамякіна, Івана Мележа і Кандрата Крапівы.

Госці кірмаша наведалі стэнды Нацыянальнай бібліятэкі, дзе былі прадстаўлены навуковыя выданні, прысвечаныя 500-годдзю беларускага кнігадрукавання, выдавецкі праект "Партызанскі архіў", рэпрэзентныя выданні, паштоўкі і інш. Наведвальнікі змаглі пазнаёміцца з інтэрнет-праектам, прысвечаным У. Дубоўку і конкурсу чытальнікаў "О, Беларусь, мая шывшына".

На жаль, у гэтым годзе ў выставе-кірмашы не змаглі ўзяць удзел шматлікія недзяржаўныя прыватныя выдавецтвы Беларусі.

Эла Дзвінская,
фота аўтара.

Выстава кніжнай графікі Illustratio

З 16 лютага ў Нацыянальнай бібліятэцы працуе выстава кніжнай графікі "Illustratio. Разнастайнасць тэхнік ілюстравання", якая дэманструе высокі мастацкі ўзровень упрыгожвання кніг і лепшыя ўзоры нацыянальнага кнігавыдання. Графічныя працы ў тэхніцы афорту, літаграфіі, лінарыту, дрэварыту перадаюць увесь складаны і захапляльны працэс ілюстравання твораў сусветнай класікі, зборнікаў паэзіі, дзіцячых казак. Адкрыццё выставы супадае на часе з правядзеннем у лютым у Менску традыцыйнага Міжнароднага кніжнага кірмашу.

У экспазіцыі прадстаўлены працы знаных мэтраў, вядомых

кніжных графікаў: Георгія Паплаўскага, Міколы Купавы, Паўла Тарнікава, а таксама выкладчыкаў і студэнтаў факультэта дызайну і кафедры графікі мастацкага факультэта Беларускай акадэміі мастацтваў.

Выстава знаёміць з рознымі тэхнікамі ілюстравання кніг: дрэварытам, лінаграфіяй, гравюрай па метале, сучаснай камп'ютарнай графікай. У адкрыцці выставы прынялі ўдзел дэкан мастацкага факультэта БДАМ Ганна Конанава, вядомыя мастакі-графікі Юры Хілько, Андрэй Басальга і іншыя асобы.

Той, хто цікавіцца мастацтвам афармлення кніг, зможа

даведацца пра майстроў, якія аздаблялі кнігі гравюрамі па метале. Такімі майстрамі былі Альбрэхт Дзюрэр, Тамаш Макоўскі, Георгія Паплаўскі і іншыя мастакі. У старадаўняй, спрадвечнай тэхніцы дрэварыту працавалі майстры, якія ўпрыгожвалі кнігі Ф. Скарыны, а таксама нямецкі графік Альбрэхт Жан-Мішэль Папіён, англійскі мастак Эдмунд Эванс і беларускія творцы: Саламон Юдовін, Ібрагім Гямбіцкі і іншыя. Тэхнікай літаграфіі займаліся Эжэн Дэлакруза, П.-А. Рэнуар, Пабло Пікаса і іншыя мастакі. Вуглём і алоўкамі пісалі

Леанарда да Вінчы, Эдгар Дэга і Анры Маціс.

Арыгінальнымі рашэннямі вызначаюцца сёння творы маладых мастакаў: Кацярыны Коўзусь, Марыі Варанкевіч, Крысціны Булас, Веранікі Несцярук і іншых. Абуджаюць фантазію акварэльныя малюнкі, якімі аздаблены казкі розных народаў свету.

Э. Дзвінская, фота аўтара.

(Працяг. Пачатак у папярэдніх нумарах)

1 жніўня. Кіраўнікі цэркваў звярнуліся да беларусаў перад выбарамі "У імя мірнай будучыні Беларусі". Менскі мітрапаліт, экзарх Павел і арцыбіскуп касцёла Тадэвуш Кандрусевіч казалі аб правядзенні сумленных і выбараў і заклікалі не дапусціць кровапраліцця.

4 жніўня. У Палацы Рэспублікі выступіў А. Р. Лукашэнка з дакладам "Послание Александра Лукашенко белорусскому народу и Национальному собранию". У Палацы Рэспублікі было 2500 чалавек. Даклад А. Лукашэнка заняў паўтары гадзіны.

6 жніўня. У Берасці ўлады закрылі краму "Князь Вітаўт" па продажы тавараў з нацыянальнай сімволікай. У выніку агляду супрацоўнікі міліцыі канфіскавалі ўсе 54 сцягі з гербам "Пагоня", якія былі ў краме, 14 бел-чырвона-белых сцягоў, 10 кепак з "Пагоняй" і каля 200 белых бранзалетаў. Кіраўніцтва крамы выклікалі на допыт.

7 жніўня ў Менску прайшла акцыя пратэсту, пасля якой сілавікі Беларусі масава праводзілі затрыманні раварыстаў, якія былі ў ліку пратэстоўцаў.

Увечары 7 жніўня ў Менску прайшла масавая акцыя аўтамабілістаў. Кіроўцы сігналілі, паказвалі бэльгія стужкі і бранзалеты, з салонаў легкавікоў гучала песня "Пераменаў!".

8 жніўня У Менску а 19-й гадзіне аўтамабілісты зноў зладзілі акцыю салідарнасці: пачалі гучна сігналіць і паказваць з машын бэльгія бранзалеты на руках. Далучыліся і пешаходы. Іх пачаў затрымліваць АМАП.

9 жніўня. Асноўны дзень выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Датэрміновае галасаванне пачалося 4 жніўня. За чатыры дні датэрмінова прагаласавалі 32,24% выбаршчыкаў. За пяць дзён датэрміновага галасавання на выбарах Прэзідэнта Беларусі яўка выбаршчыкаў складала 41,7%. Лідзія Ярмашына, кіраўніца ЦВК, заявіла пра гэта ў эфіры тэлеканала "Беларусь 1": "Уже цифра 41,7%. Причем в Гомельской области выборы состоялись, там уже более 50%".

9 жніўня, пасля таго як зачыніліся выбарчыя ўчасткі, у многіх гарадах Беларусі прайшлі акцыі пратэсту.

10 жніўня МУС прадаставіла звесткі аб тым, што ўчора пацярпелі больш за 89 чалавек, сярод іх 39 - сілавікі. Затрымана каля 3 тысяч чалавек.

Інтэрнэт не працуе зусім. БТ паведамляе, што за А. Лукашэнка прагаласавала 80% выбаршчыкаў.

Вечарам у Менску і некаторых іншых гарадах з'явіліся сілавікі, пачаліся затрыманні. Каля паўночы МУС паведаміла аб загінным падчас пратэстаў. Ім быў Аляксандр Тарайкоўскі, якому было 34 гады. Ён быў паранены ў грудзі і памёр ад страты крыві.

Міністэрства аховы здароўя назвала колькасць пацярпелых падчас акцый пратэсту 9 і 10 жніўня, якім спатрэбілася шпіталізацыя. У медыцынскіх установах знаходзілася "крыху больш за 200 чалавек", - паведамляў тэлеграм-канал ведамства.

У 16 гадзін Святлана Ціханоўская зайшла ў ЦВК да Л. Ярмашынай са скаргаю на вынікі выбараў і адтуль не вярнулася. Яе разам Марыяй Мароз выправілі ў Літву 11 жніўня. Святлана Ціханоўская зрабіла заяву аб спыненні пратэстаў, якую яна зачытала з паперкі для Беларускага тэлебачання.

Па падзеных МУС, падчас

пратэстаў за папярэдні дзень былі затрыманы дзве тысячы чалавек, распачата 21 крымінальная справа.

11 жніўня мітрапаліт Менска-Магілёўскага Тадэвуш Кандрусевіч заклікаў да спынення гвалту і правядзення экстраннага круглага стала.

Увечары 11 жніўня пратэсты аднавіліся ў Мінску, Гомелі, Віцебску, Гродне, Брэсце.

12 жніўня. Уключылі інтэрнэт (не працаваў 3 дні). У Менску АМАП пакінуў вуліцы, плошчы і праспекты. Каля Камароўскага рынку ў Менску 250 жанчын у белых кашулях утварылі ланцуг неаб'якавых людзей.

Гарадзенкі паўтарылі акцыю, якая раней прайшла ў Менску. Такім чынам, яны вырашылі падтрымаць мінчанак, а таксама паказаць салідарнасць з праціўнікамі гвалту. Праз гадзіну ўдзельніц акцыі было ўжо амаль 300.

Услед за Менскам 12 жніўня ў Гомелі на пляцоўцы ля цырка, якая стала традыцыйным месцам збору мясцовага пратэсту, сабраліся дзяўчаты і жанчыны. Яны трымалі ў руках кветкі і шарыкі. У гэты ж дзень у Гомелі памёр затрыманы на пратэстах 25-гадовы Аляксандр Віхор. У яго былі праблемы з сэрцам, і час этапавання ў СІЗА яму стала дрэнна ў аўтазаку. Дзяцюк памёр у бальніцы.

Перамогу Аляксандра Лукашэнка прызналі Кітай, Расія, Казахстан і іншыя краіны. У Еўрасаюзе выбары ў Беларусі назвалі несвабоднымі і недэмакратычнымі. У Сенате ЗША заклікалі беларускага лідара скласці паўнамоцтвы.

13 жніўня. Беларусь пратэстуе ўжо чацвёрты дзень: затрымання тысячы чалавек. З раніцы ў Менску каля 200 жанчын у белай вопратцы сталі ў ланцужок, у руках у іх былі бэльгія і чырвоныя кветкі.

14 жніўня. Былы міністр культуры і былы амбасадар Беларусі ў Францыі Павел Латушка, які цяпер кіруе Купалаўскім тэатрам, прыйшоў ў Менску на мітынг і паведаміў, што "ён са сваім калектывам і не можа заставацца ў баку". Ён публічна запатрабаваў адстаўкі міністра ўнутраных спраў Юрыя Караева і ягоных наместнікаў у сувязі з гвалтам да мірных грамадзянаў 9, 10, 11 і 12 жніўня.

14 жніўня. Святлана Ціханоўская заявіла аб стварэнні Каардынацыйнай рады (савета), у якую ўвайшлі кіраўнікі яе перадвыбарнага штаба.

14 жніўня Беларусь перадала Расіі 32 расійскіх грамадзяніна, раней затрыманых у рэспубліцы і абвешчаных байцамі прыватнай ваеннай кампаніі Вагнера.

15 жніўня ў Менску пахавалі 34-гадовага Аляксандра Тарайкоўскага - пратэстоўца, які загінуў падчас разгону дэманстрацыі каля станцыі метро "Пушкінская" увечары 10 жніўня.

16 жніўня, нядзеля. У Менск былі звезены з усіх гарадоў Беларусі на пл. Незалежнасці чыноўнікі ў падтрымку Лукашэнка і аўтобусах і цягніках. Было каля 10 тысяч. Дзейны прэзідэнт краіны А. Лукашэнка заявіў, што выбары ў Беларусі адбыліся, фальсіфікацыі на іх быць не маглі.

У Менску 16 жніўня было гора. Пад пячым сонцам сталіцы прайшлі два мітынгі. На адным крычалі: "За бацьку!", на другім: "Сыходзь!".

Ад Менска не адставалі і рэгіёны: у Віцебску, Гомелі, Магілёве, Гародні, Берасці, Баранавічах, Слоніме, Паставах, Ваўкавыску і іншых гарадах прайшлі акцыі "Марш салідарнасці".

16 жніўня, падчас сваёй традыцыйнай нядзельнай сустрэчы з вернікамі Папа Рымскі Францішак скіраваў адмысловы зварот, звязаны з сітуацыяй у Беларусі.

17 жніўня ў цэнтры горада Наваградка прайшоў вялікі мітынг, на якім арганізавалі сустрэчу з мясцовай уладай. Канструктыўнага размовы не атры-малася. Людзі казалі аб адным, улада - аб другім. І тых, і іншых перапаўнялі эмоцыі.

Лукашэнка прыбыў на МЗКЦ і выйшаў да рабочых. Ён, як і напярэдадні, адхіліў магчымасць правядзення паўторных выбараў: "Ніколі вы ад мяне не дачакаецеся, каб я падціскам нешта зрабіў".

17 жніўня 2020 года звольнены дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы Павел Латушка за падтрымку пратэстных выступленняў, што выклікала масавыя звальненні актёраў і рэжысёраў тэатра.

18 жніўня. У Магілёве і Гомелі арганізаваны пасля работы мітынгі ў падтрымку Лукашэнка.

Заявы на звальненне з Купалаўскага тэатра напісалі ўжо больш за 80 чалавек

Дырэктар Нясвіжскага замка Сяргей Клімаў вывесіў бел-чырвона-белы сцяг і рыхтуецца да звальнення. Міністэрства інфармацыі звольніла галоўнага рэдактара газеты "Звязда" - дырэктара выдавецкага дома "Звязда" Паўла Сухарукава.

Адбылося першае пасяджэнне так званай Каардынацыйнай рады па перадачы ўлады С. Ціханоўскай. У раду ўваходзіць каля 70 чалавек. Яна яшчэ толькі ствараецца.

19 жніўня. Палітычны крызіс у Беларусі, а таксама перспектывы гандлёва-эканамічнай кааперацыі падчас тэлефоннай размовы абмеркавалі прэм'ер-міністр Беларусі Раман Галоўчанка са старшынём урада Расіі Міхаілам Мішусціным. А. Лукашэнка правёў пасяджэнне Савета бяспекі з запрашэннем кіраўнікоў абласцей.

19 жніўня. У ваенным шпіталі ў Менску памёр Генадзь Шутаў. Ён быў паранены ў галаву з агнястрэльнай зброі ў час разгону пратэстоўцаў у Берасці 11 жніўня.

20 жніўня. Больш за 200 спартоўцаў, трэнераў і працаўнікоў спартыўнай галіны апублікавалі ліст з патрабаваннем паўторных выбараў прэзідэнта ў адпаведнасці з міжнароднымі стандартамі, а таксама адстаўкі дзейнага складу Цэнтравыбаркаму з прыцягненнем фальсіфікатараў да адказнасці.

20 жніўня. У Віцебску і многіх гарадах Беларусі былі арганізаваны праўладныя мітынгі ў падтрымку міру, бяспекі і спакою з дзяржаўнымі сцягамі і канцэрты ў падтрымку А. Лукашэнка. У Віцебску быў запоўнены ўвесь амфітэатр. Доўжыўся мітынг і гадзіну, а потым быў канцэрт.

Генеральны пракурор Беларусі Канюк узбудзіў крымінальную справу супроць Кардынацыйнага савета і перадаў яе для расследавання ў СК. Ён заявіў, што стварэнне і дзейнасць Каардынацыйнага савета накіраваны на захоп дзяржаўнай улады, а таксама на прычыненне шкоды нацыянальнай бяспецы краіны.

Падзеі 2020 года

Сымон Барыс

Затрыманы старшыня стачкама МАЗа Яўген Бахвалаў.

21 жніўня ў Менску былі затрыманы журналісты Рускай службы "Радыё Свабода" Юлія Вішнявецкіх і Андрэй Кісялёў. Іх спынілі для праверкі дакументаў і пакінулі ў Партызанскім РУУС. Праз некалькі гадзін было прынята рашэнне дэпартаваць журналістаў у Расію ў суправаджэнні прадстаўніка расійскага консульства.

На вуліцы Гомеля выехалі камбайны, на кожным з якіх размешчаны Дзяржаўны сцяг. Яны едуць у калоне, у якой можна заўважыць і іншую сельскагаспадарчую тэхніку. На камбайне - лозунг "Забастоўкі руйнуюць эканоміку".

Не выйшлі з друку газеты "Народная воля" і "Комсомольская правда". Так было ў 2005, 2008 гг.

У пятніцу, 21 жніўня, надвечоркам у цэнтры Зэльвы каля райвыканкама адбыліся два мітынгі. Адзін мітынг за Лукашэнка правялі некалькі пенсіянераў. Другі мітынг зэльвенцаў адбыўся ў цэнтральным скверыку, каля помніка жарабяці.

У Шаркаўшчыне, каля райвыканкама, 21 жніўня прайшоў мітынг у падтрымку дзейнага Прэзідэнта.

Мерапрыемства, арганізаванае ўладамі, прайшло ў Ганцавічах 21 жніўня.

22 жніўня. У Гародні А. Лукашэнка правёў мітынг і даручыў выканкам закрываць бастуючыя прадпрыемствы з 24 жніўня. Адпраўлены ў адстаўку старшыня Гарадзенскага аблвыканкама Уладзімір Краўцоў. Новым старшынём аблвыканкаму прызначаны Уладзімір Каранік, былы міністр аховы здароўя.

23 жніўня. Першы нацыянальны канал Беларускага радыё адмовіў у прамой трансляцыі нядзельнай святой Імшы з архіафедральнага касцёла Найсвяцейшай Панны Марыі ў Менску.

"Марш новай Беларусі". Самы масавы мітынг быў на пл. Незалежнасці, затым дэманстрацыя да стэлы "Горад - герой", дзе яе ахоўвалі войскі МА і АМАП.

У Палац Незалежнасці прыляцеў на верталёце А. Лукашэнка з аўтаматам у руках.

24 жніўня. Затрыманне членаў прэзідыума Каардынацыйнай рады Вольгі Кавальковай і Сяргея Дылеўскага адбылося каля прахадной Менскага трактарнага завода.

24 жніўня ў 11.30 быў затрыманы старшыня стачканага камітэта ААТ "Беларуськалій" Анатоль Бокун.

24 жніўня Савет бяспекі Беларусі прыняў пастанову №1 "Аб мерах па стабілізацыі абстаноўкі ў Рэспубліцы Беларусь".

24 жніўня. Святы Сінод Рускай Праваслаўнай Царквы на пасяджэнні ў аўторак у Маскве прыняў прашэнне мітрапаліта Менскага і Заслаўскага Паўла аб вызваленні ад пасады Патрыяршага экзарха ўсяе Беларусі. Патрыяршым Экзархам усяе Беларусі, Мітрапалітам Менскім і Заслаўскім прызначаны епіскап Барысаўскі і Мар'інгорскі Венямін з захаваннем за ім часовага кіравання Барысаўскай епархіяй.

25 жніўня ў цэнтры Менска прайшла акцыя пратэсту настаўнікаў, прэс-служба МУС расказала пра акцыі, якія прайшлі **27 жніўня** 2020 г.:

* У "месцах палітычнай ак-

тыўнасці" сабралася каля пяці тысяч чалавек.

* На "мерапрыемствах у падтрымку міру, бяспекі і спакою" сабралася больш за 2400 чалавек.

* Затрыманых 114 чалавек.

* У Менску "даставілі" ў РУУС для праверкі дакументаў каля 50 журналістаў. На аднаго склалі адміністрацыйны пратакол, аднаго "выслалі з краіны ў добраахвотным парадку".

У Менску і рэгіёнах Беларусі 27 жніўня прайшлі акцыі пратэсту.

29 жніўня. Журналістаў, фатографіў і аператараў замежных выданняў сталі масава апавяшчаць аб пазбаўленні акрэдытацыі.

Заблакіраваны многія сайты: Радыё Свабода, "Наша Ніва", Навіны, Тут-бай і інш. Не выдаюцца газеты: "Народная воля", "Комсомольская правда в Беларуси", БелГазета.

30 жніўня. Каля Палаца Незалежнасці сабраліся тысячы людзей.

Найбольшы мітынг у Менску, на пр. Пераможаў. Прышло каля 100 тысяч чалавек. Мітынгі пратэстаў парайшлі ў Магілёве, Брэсці, Гомелі, Гародні і інш. Усяго затрымана 140 ці 173 чалавекі.

31 жніўня. Арцыбіскупа Тадэвуша Кандрусевіча, які я ехаў з Польшчы ў Беларусь, не пусцілі ў нашу краіну без тлумачэння прычын.

Міністр культуры Ю. П. Бондар звольніў рэктара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Аліну Корбут, якая займала гэтую пасаду з 2017 года.

Па стане на 31 жніўня 2020 года агульная колькасць хворых каронавірусам у Беларусі складала 71843 чалавек. За суткі небяспечным вірусам заразіліся 156 чалавек. Ахвярамі каронавіруса сталі 5 пацыентаў, такім чынам агульная колькасць памерлых на гэты дзень складала 681 чалавек. За суткі вылечыліся і адправіліся дадому 16 пацыентаў, а агульная колькасць выздаравелых дасягнула ўжо 70 468 чалавек.

1 верасня. У Менску ўстаноўлена мемарыяльная дошка Васілю Быкаву. Яе размясцілі на пілоне дома на вуліцы Максіма Танка, 10. Тут працяглы час (з 1978 па 2003 год) жыў і займаўся напісаннем твораў беларускі класік.

1 верасня ў Дзень ведаў сталічныя студэнты і іншыя грамадзяне Рэспублікі выйшлі на мірную акцыю пратэсту калона пратэстоўцаў накіравалася па праспекце Незалежнасці да плошчы Якуба Коласа. У Мінску было затрымана 79 чалавек.

За ўдзел у пратэстах у Менску пратаколы сёння склалі на 95 чалавек. Па падліках МУС, па ўсёй краіне ў несанкцыянаваных мітынгавых прыялі ўдзел каля 2,3 тысячы чалавек.

Выкладчыкі, супрацоўнікі, выпускнікі і студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў апублікавалі адкрыты ліст, у якім запатрабавалі правядзення новых выбараў.

3 верасня. Прэзідэнт правёў кадравыя перастаноўкі. Старшынёй КДБ стаў Іван Церцель-экс-кіраўнік Камітэта дзяржкантролю. Выканаўцам абавязкаў старшыні КДК прызначаны Васіль Герасімаў - былы першы намеснік старшыні гэтага ведамства.

Валерый Вакульчык, які амаль 8 гадоў узначальваў КДБ, стаў дзяржсакратаром Савета бяспекі замест Андрэя Раўкова. На пасаду намесніка старшыні Дзяржаўнага ваенна-прамысловага камітэта прызначаны Вячаслаў Расалай. Намеснікам прэм'ер-міністра Беларусі прызначаны Анатоль Сівак - экс-кіраўнік Менгарвыканкама. На яго месца прыйшоў Уладзімір Кухараў - былы віца-прэм'ер. (Працяг у наст. нумары.)

Памылак мала, а ў некаторых і зусім няма

Штогод да Міжнароднага дня роднай мовы ў нашай краіне праходзяць разнастайныя мерапрыемствы: ад забаўляльных праграм і адукацыйных праектаў да навуковых канферэнцый рознага ўзроўню. Галоўная мэта гэтых падзей - папулярызацыя і вывучэнне роднай мовы.

Сярод мерапрыемстваў у рамках Міжнароднага дня роднай мовы вылучаецца Агульнанацыянальная дыктоўка, правядзенне якой ужо шмат гадоў падтрымлівае Лідская раённая бібліятэка імя Янкі Купалы. Восць і сёлета бібліятэка запрасіла ўсіх ахвочых да напісання 14-й Агульнанацыянальнай дыктоўкі, якая прысвечана 80-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай вайны, а таксама Года народнага адзінства ў Беларусі. Кожны, хто прыняў удзел у дык-

тоўцы, хацеў паказаць, што любіць, шануе і ведае родную мову. Удзельнічаў у ёй і аўтар гэтага артыкула.

Для напісання дыктоўкі быў узяты ўрывак з рамана Івана Шамякіна "Глыбокая плынь" (сёлета адзначаецца 100-годдзе з дня нараджэння Івана Шамякіна). Названы раман на тэму Вялікай Айчыннай вайны, партызанскай барацьбы прынёс пісьменніку народную славу. Дыктавала тэкст бібліятэкар Надзея Камароўская.

- Удзельнікі дыктоўкі вельмі добра напісалі яе, - адзначае пасля прагляду напісанага Надзея Міхайлаўна. - Памылак мала, а ў некаторых і зусім няма. Памылкі ў асноўным пунктуацыйныя (ёсць у тэксце некалькі складаных сказаў). Многім можна паставіць васьмёрку ці дзевятку. Радуе, што вельмі добра напісалі і прысутныя школьнікі - ім, школьнікам, пераймаць ад ста-

рэйшых пакаленняў эстафету захавання роднай мовы.

Удзельнічалі ў напісанні дыктоўкі і прадстаўнікі БРСМ, у тым ліку першы сакратар і галоўны спецыяліст Лідскай раённай арганізацыі ГА "БРСМ" Вольга Міхаловіч і Вольга Козіч. Дарэчы, у той жа дзень ва ўсёй Гарадзенскай вобласці стартаваў праект "Адзіны дыктант на прыз БРСМ". Напісанне адзінага дыктанта на працягу некалькіх дзён праходзіць ва ўсіх першасных

арганізацыях БРСМ нашай вобласці, у тым ліку і Лідчыны.

Пасля напісання дыктоўкі ў бібліятэцы ўсе яе удзельнікі атрымалі ад моладзевай арганізацыі памятнае падарункі - сшыткі. Работнікі бібліятэкі пасля мерапрыемства арганізавалі для прысутных адкрыты прагляд кнігі Івана Шамякіна "Пісьменніцкае слова на далоні".

Аляксандр Мацулевіч,
lidanews.by

ІНФАРМАЦЫЯ

Грамадскага аб'яднання БНФ "Адраджэньне" аб дзейнасці, атрыманні і выдаткаванні грашовых сродкаў і іншай маёмасці

У адпаведнасці з патрабаваннямі артыкула 9-2 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб захадах па прадухіленні легалізацыі даходаў, атрыманых злачынным шляхам, фінансавання тэрытарыяльнай дзейнасці і фінансавання распаўсюджвання зброі масавага паражэння" Грамадскае аб'яднанне БНФ "Адраджэньне" паведамляе наступнае:

Грамадскае аб'яднанне БНФ "Адраджэньне" працягвае сваю дзейнасць згодна з Законам Рэспублікі Беларусь "Аб грамадскіх аб'яднаннях" і на падставе ўласнага Статута. Сойм ГА БНФ "Адраджэньне" размяшчаецца па адрасе: 220012, горад Мінск, вуліца Чарнышэўскага, 3 - 48а.

Па стане на 1 студзеня 2021 году колькасць сяброў грамадскага аб'яднання складае 2059 чалавек.

Грамадскае аб'яднанне мае 20 зарэгістраваных і пастаўленых на ўлік арганізацыйных структур, у тым ліку Мінскую гарадскую арганізацыю і 4 абласныя арганізацыі, 10 раённых і 5 гарадскіх арганізацыйных структур.

Цягам 2020 года Грамадскае аб'яднанне БНФ "Адраджэньне" праводзіла наступныя мерапрыемствы:

1. Правядзенне пасяджэнняў выбарных органаў Грамадскага аб'яднання БНФ "Адраджэньне" і яго арганізацыйных структур згодна са Статутам.
2. Правядзенне 7 лістапада 2020 года чарговага XVI З'езда Грамадскага аб'яднання БНФ "Адраджэньне" (справаздачна-выбарчага), распаўсюд рэзалюцыяў З'езда.
3. Накіраванне і праца ў адпаведнасці з Выбарчым кодэксам прадстаўнікоў Грамадскага аб'яднання БНФ "Адраджэньне" і яго арганізацыйных структур у якасці назіральнікаў пры тэрытарыяльных і ўчастковых выбарчых камісіях і на ўчастках для галасавання па выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
4. Накіраванне сяброў грамадскага аб'яднання ў якасці прадстаўнікоў у склад тэрытарыяльных і ўчастковых выбарчых камісій па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
5. Судовае абскарджанне рашэнняў мясцовых органаў улады аб фармаванні тэрытарыяльных і ўчастковых выбарчых камісій без удзелу сябраў ГА БНФ "Адраджэньне" ў судах розных інстанцыяў.
6. Падача прапаноў па арганізацыі выбарчага працэсу ў выбарчых камісіях рознага ўзроўню, падача скаргаў на парушэнне выбарчага заканадаўства на розных этапах выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
7. Арганізацыя сходаў і памятных імпрэзаў (у памяшканнях аб'яднання) з нагоды 102-й гадавіны абвяшчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, удзел у правядзенні іншых сходаў і памятных мерапрыемстваў з гэтай нагоды ў адпаведнасці з заканадаўствам і ўласным Статутам.
8. Удзел у абмеркаванні канцэпцыяў і праектаў актаў заканадаўства шляхам накіравання заўвагаў і прапаноў на праекты, вынесеныя для публічнага абмеркавання адпаведнымі дзяржаўнымі органамі-распрацоўшчыкамі нарматыўных прававых актаў, у тым ліку канцэпцыя закона і праекта закона "Аб валандэрскай дзейнасці", праект закона "Аб ліцэнзаванні" (у частцы ліцэнзавання дзейнасці па аказанні прававой дапамогі і адукацыйнай дзейнасці), праект зменаў у Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, праект пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь "Аб пытаннях па абыходжанні з жывёламі", праект пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь "Аб адзінках велічынь, дапушчаных да ўжывання ў Рэспубліцы Беларусь" (у частцы ўстанаўлення афіцыйных адзінак велічынь на беларускай мове і з ужываннем літар беларускага алфавіту).

Інфармацыя аб паступленні грашовых сродкаў і іншай маёмасці грамадскага аб'яднання:

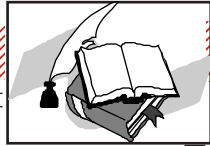
№ п/п	Від інфармацыі	Лічбавае значэнне інфармацыі (рублёў)
1.1	Агульная сума атрыманых грашовых сродкаў і іншай маёмасці	11 492,42
1.2	Сяброўскія і ўступныя складкі	0
1.3	Звесткі пра паступленні ад праведзеных у статутных мэтах лекцыяў, выставаў і іншых мерапрыемстваў	0
1.4	Даходы ад прадпрыемальніцкай дзейнасці, якая здзяйсняецца ў парадку, устаноўленым артыкулам 20 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб грамадскіх аб'яднаннях"	0
1.5	Звесткі аб дабрачынных ахвяраваннях	11 492,42
1.6	Звесткі аб паступленнях ад замежных дзяржаў (арганізацый), міжнародных арганізацый	0
1.7	Звесткі аб іншых крыніцах, не забароненых заканадаўствам	0

Інфармацыя аб выдаткаванні грашовых сродкаў і іншай маёмасці грамадскага аб'яднання:

№ п/п	Від інфармацыі	Лічбавае значэнне інфармацыі (рублёў)
2.1	Агульная сума выдаткаў грашовых сродкаў і іншай маёмасці	11 191,26
2.2	Звесткі аб колькасці працаўнікоў грамадскага аб'яднання, памерах аплаты працы	0
2.3	Звесткі аб выдатках на матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне (арэнда памяшканняў)	11 191,26
2.4	Звесткі аб выкарыстанні грашовых сродкаў і іншай маёмасці	0

Штогадовыя справаздачы аб дзейнасці Грамадскага аб'яднання прадстаўляюцца ў рэгіструючы орган (Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь) у парадку, вызначаным часткай шостага артыкула 24 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб грамадскіх аб'яднаннях".

Управа Сойму
ГА БНФ "Адраджэньне".

Мова - найбольшы скарб для кожнага народа

Напярэдадні Дня роднай мовы гарадзенцаў аб'яднала Усебеларуская дыктоўка.

На чыстых аркушах паперы ўдзельнікі акцыі - вучні, іх бацькі і настаўнікі - няспешна выводзяць словы. Засяроджаныя, яны ўважліва слухаюць настаўніцу беларускай мовы і літаратуры сярэдняй школы № 13 горада Гародні Алену Машко, каб уважліва кожную дэталю тэксту. Рознаўзроставаю аўдыторыю аб'яднала Усебеларуская дыктоўка. Гэта адзін з галоўных эпізодаў мерапрыемстваў, якія сёлета прайшлі ў рамках Міжнароднага дня роднай мовы. Адзначаць свята напісаннем адзінай дыктоўкі ўсім ахвочым прапанаваў Гарадзенскі абласны камітэт ГА "БРСМ". Той, хто справіцца на выдатна, атрымае прыз ад саюза моладзі.

- Родная мова - гэта найбольшы скарб для кожнага народа. Яна адлюстроўвае яго характар, гісторыю, вопыт і розум, - гаворыць першы сакратар Гарадзенскага гарадскога камітэта ГА "БРСМ" Пётр Касіцкі. - Галоўная мэта сённяшняга мерапрыемства - не столькі правесці арфаграфічныя здольнасці ўдзельнікаў, колькі прывесці жаданне бліжэй пазнаёміцца з роднай мовай, падтрымаць цікавасць да яе вывучэння. Бо такую пашчотную, пывучую, вобразную і

А вось для Мар'яны Паўлоўскай, матулі адной з вучаніц школы, гэты непрацяглы ўрок - прыемная нагода ўспомніць непаўторныя школьныя гады. Яна ўпэўнена, каб прывіць штосьці добрае і светлае моладзі, трэба абавязкова паказаць прыклад.

- Для любога народа родная мова - крыніца сілы, аснова яго багатай культуры. Менавіта яна робіць нас унікальнымі і мудрымі. Нашу мову трэба берагчы, перадаваць нашчадкам, каб не знікнуць як нацыя.

Усяго да напісання Усебеларускай дыктоўкі ў гарадзенскай школе далучыліся каля 60 чалавек.

У гэты дзень гучала матчына мова і ў Гарадзенскім абласным інстытуце развіцця адукацыі. Пляцоўка стала самай ма-

савай. Тут дыктоўку пісалі больш за 100 чалавек, у анлайн-рэжыме далучыліся таксама грамадзяне з Расіі і Украіны.

Адначасова спрабавалі свае сілы ў веданні мовы і ў Гарадзенскай абласной навуковай бібліятэцы імя Я.Ф. Карскага. Па словах дырэктара бібліятэкі Марыны Ігнатюк, удзел у акцыі прынялі 20 чалавек. Гэта бібліятэкары і чытачы. Паспрабаваць свае сілы вырашыў нават невідучы жыхар абласнога цэнтру. Ён пісаў той жа тэкст, але шрыфтам Брайля.

- 21 лютага будзе адзначацца Дзень роднай мовы. Гэта асаблівае свята для кожнай нацыі і кожнага народа. Да таго ж у Год народнага адзінства гэтая падзея набывае асаблівае сімвалічнае значэнне, - гаворыць яна. - Мэта нашай сустрэчы - дэманстрацыя павагі да роднай мовы, яе ўшанаван-

шчырую павінен ведаць кожны з нас. Беларуская мова - наша нацыянальнае багацце і адрозненне. Дарэчы, падобныя дыктоўкі напісалі ў многіх першасных арганізацыях. Вучні іншых школ і гімназій горада далучыліся да праекта 20 лютага.

Чыстую родную мову вучаніца дзявятага класа сярэдняй школы №13 Марыя Сакалоўская чуе не толькі ў школе на ўроках беларускай мовы і літаратуры, але і дома. У сям'і нават склалася своеасаблівае традыцыя.

- Раз на тыдзень, зазвычай гэта выхадны дзень, з роднымі і блізкімі мы размаўляем выключна па-беларуску. Ініцыятарамі такой прапановы калісьці выступілі бацькі, бо лічаць, што ведаць абедзве дзяржаўныя мовы мы павінны на аднолькавым узроўні, - расказвае дзяўчына. - Таму пытанне, прымаць удзел у агульнай дыктоўцы ці не, для мяне нават не стаяла. Тут ніхто не гоніцца за адзнакай. Проста гэта выдатная магчымасць яшчэ раз атрымаць асалоду ад мілагучнасці мовы, адчуць яднанне з усімі беларусамі.

не. Беларускай мовай нельга не захапляцца, бо яна надзвычайна тонка можа перадаць усю прыгажосць навакольнага свету, апісаць унутраны свет чалавека. Нездарма столькі цудоўных твораў напісана па-беларуску.

Марафон мерапрыемстваў, прысвечаных Дню роднай мовы, у вобласці быў падтрыманы ва ўсіх раёнах. У свята нямала сваіх традыцый. Шэраг конкурсаў, віктарын і забаўляльных праграм ці дыктовак прайшоў у школах, бібліятэках, універсітэтах.

Вольга ЗАЯНЧОЎСКАЯ.
Фота Арцёма Турлая.
"Гродзенская праўда".

У Віцебску напісалі дыктоўку ў памяць пра Караткевіча

Дзень роднай мовы ў Віцебску адзначылі невялікім канцэртам і традыцыйнай дыктоўкай у віцебскай абласной бібліятэцы. Імпрэзу падрыхтавала абласная рада Таварыства беларускай мовы з удзелам віцебскіх студэнтаў - будучых настаўнікаў-філолагаў. Урывак для дыктоўкі абралі адмыслова, распавяла старшыня абласной рады ТБМ Марына Белахвостава:

- Гэта ўрывак з "Леаніды не вернуцца да Зямлі" нашага земляка, аршанца Уладзіміра Караткевіча. Мінуты год быў юбілейны, адзначалі яго 90-годдзе. Тым больш, такое надвор'е - былі маразы, а тут такі тэкст, які набліжае нас да вясны. Таму - чакаем вясну!

Сярод жыхароў Віцебска, якія прыйшлі напісаць дыктоўку, былі і тыя, хто робіць гэта штогод на знак адданасці роднай мове, і моладзь, якая далучылася да традыцыі толькі сёння. Дзень роднай мовы - гэта асаблівае свята, кажа выпускніца Верхнядзвінскай гімназіі, а цяпер студэнтка віцебскага ўніверсітэта Дзіяна Галавач:

- У школе гэта быў мой самы любімы дзень, таму што ў гэты дзень усе размаўлялі на беларускай мове, кожны настаўнік пачынаў свой урок з беларускага верша. І сёння я прыйшла напісаць дыктоўку, бо гэта добрая нагода правесці сябе ў беларускай мове - як я яе ведаю.

Летась напісаць агульнанацыянальную дыктоўку прыходзілі нават чыноўнікі Віцеб-

скага аблвыканкама - такім чынам яны імкнуліся прадэманстраваць, што нацыянальны каштоўнасці для іх не чужыя. Сёлета ніводнага прадстаўніка мясцовых уладаў у ліку ўдзельнікаў не было.

Беларускае Радыё Рацыя,
Віцебск.

Абласное свята "Дзень роднай мовы" прайшло ў Слуцку 19 лютага

21 лютага адзначаецца Міжнародны дзень роднай мовы. З гэтай нагоды 19 лютага Слуцк прымаў абласное свята "Беларусь - крыніца натхнення". На ім пабываў і карэспандэнт МЛЫН.ВУ.

Святочны дзень для ўдзельнікаў быў насычаны падзеямі. Пазнавальная экскурсія ў музей фабрыкі знакамітых Слуцкіх паясоў дапамагла больш даведацца аб гісторыі і сучаснай вытворчасці аднаго з галоўных культурных сімвалаў нашай краіны. Яшчэ адно мерапрыемства з культурна-гістарычным ухілам - пастаноўка "Беларускае вяселле". Госці свята не толькі змаглі пазнаёміцца з вясельнымі традыцыямі нашых продкаў, але і прыняць удзел у гэтым інтэрактыўным абрадзе.

У святкаванні абласнога Дня роднай мовы прынялі ўдзел каля 70 актывістаў БРСМ цэнтральнага рэгіёна. "Беларусь - крыніца натхнення" - гэта менавіта праект Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі.

Першы сакратар Менскага абласнога камітэта БРСМ Кірыл Шык акрэсліў галоўныя мэты мерапрыемства:

- Мы сабраліся, каб абмеркаваць пытанні, як нам перайсці на беларускую мову, што

зробіць, каб яна развівалася і папулярывалася, і калі ўжо надыйдзе той час, калі народ Беларусі загалом перайдзе на беларускую. Гэта важна таму, што мы нарадзіліся ў Беларусі, і нашы продкі размаўлялі па-беларуску, а пакуль жыве мова - жыве і народ. Штодня мы імкнёмся размаўляць па-беларуску. Але важна: гэта павінна быць не пад прымусам. Калі чалавек сам усвядоміць - ніколі не вырачацца мовы. Я лічу, што мова жыве ў генетычным кодзе кожнага з нас.

Адной з цэнтральных падзей свята стала анлайн-дыктоўка. Па добрай традыцыі дыктоўкі прысвячаюцца пэўным юбілеям славетных землякоў. Так было і на гэты раз. Удзельнікі мерапрыемства пісалі тэкст з твору "Трывога ў

Ельнічах" беларускага пісьменніка, ураджэнца Слуцка Васіля Віткі, сёлета адзначаюцца яго 110-я народзіны.

Завяршылася мерапрыемства дыялогам, у ходзе якога абмяркоўваліся хваляючыя моладзь рэгіёна пытанні: дзе браць натхненне, каб пісаць па-беларуску; твора якіх сучасных пісьменнікаў і паэтаў чытаць; трэба ці не, каб беларуская мова была адзінай дзяржаўнай у краіне, і іншыя.

Тэкст і фота
Антоня Няверова.

Чарговы раённы конкурс традыцыйных страў "Спазнай смак сваёй кухні" адбыўся ў аграгарадку Беліца Лідскага раёна

Цудоўную, багатую спадчыну мае Лідская зямля. Яна стваралася нашымі продкамі на працягу стагоддзяў. Гаварыць пра яе можна бясконца. І мерапрыемства "Спазнай смак сваёй кухні", якое адбылося ў мінулыя дні, дапамагло ўявіць традыцыйнае жыццё нашых продкаў, даведацца аб звычаях і абрадах беларусаў, звязаных з харчаваннем.

Кожны дзень мы карыстаемся гэтай спадчынай, нават не задумваючыся аб гэтым. А ці заўсёды былі на нашым сталле хлеб, каша, бульба і іншыя стравы?

Сустрэлі гасцей свята работнікі Беліцкага дома культуры бліннай дэгустацыяй. Падсілкаваўшыся, можна было зрабіць здымкі на памяць каля фотазоны, прыняць удзел у майстар-класах па лепцы з салёнага цеста і побытавых танцах. Тут жа мясцовыя рамеснікі прапаноўвалі купіць свае вырабы.

Менавіта тут прагучаў дыялог:

- Ну што, панства, патанчым?

- Патанчым!

- Ну тады пачнём з простага. Падыспань, панства!

Цікава, што ў іх там на складанае будзе, калі падыспань гэта проста?

- Думаю мясцовым жахам будзе цікава даведацца, што больш за 250 гадоў назад кухар караля Рэчы Паспалітай Верашчака прапанаваў новы спосаб па-

дачы на стол каўбасы, - расказвае метадыст аддзела метадычнай і культурна-масавай работы ДУ "Лідскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці" Ірына Струмскіс. - Яе рэзалі на невялікія кавалкі, палівалі соўсам і елі лыжкай. Новая страва стала вядомай пад назвай "верашчака" (у гонар яе вынаходніка). Беларусы часцей ядуць яе з аладкамі, мачаюць і таму называюць мачанкай. Быў у Беліцы і свой славуты кухар Пятро Мышыц, стравы якога адзначаў сам кароль Рэчы Паспалітай, а таксама знакамітыя Радзівілы. Таму нездарма на гэтай зямлі, у гэтай установе культуры сёння будуць прэзентавацца стравы нацыянальнай кухні, якія прыгатавалі супрацоўнікамі філіялаў Лідскага раённага цэнтра культуры і народнай творчасці.

Візітоўкі мясных страў суправаджаліся вясёлымі прыпеўкамі, загадкамі і пералівамі гармонікаў. Першымі выступалі гаспадары свята. Беліцкі дом культуры прапанаваў пачаставацца мясным рулетам "Спшэнжына" (прыпольшчылі, бо па-беларуску будзе "Спрунжына"). Хаця на працягу многіх стагоддзяў беларусы не ўжывалі шмат мяса ў сваім рацыёне (яго месца займала, як і ва ўкраінскай кухні, сала), з таго часу ў нацыянальнай кухні захаваліся такія стравы, як мачанка, верашчака, смажанка, хатнія каўбаскі.

Рачунку рыбу беларусы таксама актыўна ўжывалі, аб чым сведчаць народныя рэцэпты. Самымі папулярнымі былі шчупак, лешч, вугор, карп, акунь, судак. З рыбы гатавалі суп, клецкі. Дарэчы, беліцкай юшкай кожны ўдзельнік мерапрыемства меў магчымасць пачаставацца на першым паверсе ўстановы. Рыбныя стравы, а дакладней, шчупака фаршыраванага і запечанага лясца рэкламавалі Бердаўскі культурна-дасугавы цэнтр і Пескаўскі дом культуры.

Шмат добрых слоў гучала ў той дзень пра беларускія стравы. Але ж не выпадкова беларусаў называюць "бульбашамі". Вялікая іх колькасць была прыгатавана з "другога хлеба".

- Памятаеце, як у дзяцінстве, летам у вёсцы, раніцай пра-

чынаешся і чуеш, як дровы ў печы патрэскаюць і да цябе даносіцца духмянасць бабуліных дранікаў? - заўважыла загадчыца Ганчарскага дома культуры Ганна Булай. - Кожны чалавек нябачнай тонкай ніткай звязаны з тым куточкам, дзе прайшло яго шчаслівае дзяцінства. І не важна, нарадзіўся ён тут, жыў, гасцяваў ці проста адпачываў, - у яго сэрцы заўсёды будзе цепліца агеньчык надзеі зноў вярнуцца туды і перажыць гэтыя непаўторныя імгненні. Дранікі - самая любімая страва беларусаў. І хоць іх гатуюць у розных краінах свету, але ў кожнай існуюць асаблівыя кулінарныя сакрэты.

Па словах гаспадынькі, аснова традыцыйных беларускіх дранікаў - бульба, цыбуля, соль і алеі для смажання. І гэтага цалкам дастаткова, калі гатаваць страву са смачнай беларускай бульбы з высокай колькасцю крухмалу ў складзе. Але можна і пафантазіраваць. Напрыклад, на свой густ крыху змяніць класічны рэцэпт дранікаў, дадавіўшы ў цеста яйкі, муку, спецыі.

- За апетытнай хрумсткай скарыначкай можа хавацца не толькі пяшчотная бульба, але і сыр, каўбаскі, грыбы і фарш, - гаворыць Ганна. - Дарэчы, на свята ў дадатак да дранікаў мы прывезлі і тыя стравы, якія найлепшым чынам дапаўнялі іх: лустачкі салёнага сала, свойскую падсмажаную каўбаску, свежае сальца, падсмажанае з цыбулькай, грыбочкі, прыпраўленыя апетытнай цыбулькай з алеем і... наш мясцовы сакрэт. Яго перадала мне мая бабуля. Для таго каб цеста дранікаў не цягне, многія гаспадынькі дабаўляюць у яго цыбульку. У нашай жа мясцовасці (хочаце - верце, хочаце - не) клалі менавіта свойскі тварог. Не давалі муку: яна магла зрабіць дранікі "гумовымі" і нясмачнымі. Калі цеста атрымліваецца занадта рэдкім, лепш дабавіць трохі крухмалу (можна выкарыстоўваць пакупны, а можна ўзяць той крухмал, які асядзе на дно ёмістасці з бульбяным сокам). Дранікі абавязкова атрымаюцца светленькімі, пяшчотнымі на смак, проста растапляюцца ў роце. Гэтую традыцыю мы перадаём з пакалення ў пакаленне.

Пра асаблівасці выпякання дранікаў у сваёй мясцовасці таксама расказалі прадстаўнікі Гудскага цэнтра творчасці і вольнага часу, Міноўтаўскага культурна-дасугавага цэнтра і Ходараўскага сельскага клуба-бібліятэкі. Страў

было шмат. Не дзіва, што сярэньстатыстычны беларус з'ядае каля паўкілаграма бульбы штодня! А вось гаспадынькі з філіяла "Ваверскі Дом культуры" звярнуліся да прыроднага багацця нашай мясцовасці. Ва ўсім свеце ведаюць ягада-раслінныя гарбаты: ліпавую, малінавую, рамонкавую, мятную, іван-чай - усіх не пералічыць, і ўсе яны сапраўдныя прыродныя валанджы. А мне пашчасціла паспрабаваць (не здзіўляйцеся!) цудоўны і вельмі карысны хвойны напоі.

- Нам, жыхарам ваверскага куточка, вельмі пашанцавала, - заўважыла культурганізатар Ганна Табала. - Хоць на нашай зямлі не расце чайны куст, затое ў лясах і лугах, што акружаюць аграгарадок з усіх бакоў, можна знайсці вельмі шмат карысных ягад і траў: маліны і чарніцы, мяту і рамонак, чабор і

ніць!

Або яшчэ.

Травяная гарбата з шыпынай.

Шыпына - гэта чэмпіён па ўтрыманні вітамінаў. Умацоўвае ахоўныя сілы арганізма пры прастудных і інфекцыйных хваробах, сасуды, зніжае ціск. Адвар з шыпыны карысны для арганізму стравання, печані.

Рэцэпт прыгатавання: 1 ст. л. ягад шыпыны заліць 200 мл кіпеню, накрывіць кубак, пакінуць на 15 хвілін. Дабавіць ягады чорнай парэчкі, лісты мяты.

Смачна піць.

Кажуць, што ў добрай кухаркі на сталле скваркі, а ў дрэннай - прыгаркі. А яшчэ мне падабаюцца такія словы: "Ці з перцам, ці не з перцам - абы было са шчырым сэрцам". Журы падвяло вы-

шыпыну - усе яны нясучь з сабою не толькі водар лесу і лугу, але і поўны набор вітамінаў. У нашай мясцовасці ягада-травяныя гарбаты вельмі распаўсюджаны. І сёння мы запрашаем чытачоў пачаставацца хвойнай гарбатай, якая з'яўляецца выдатным сродкам пры авітамінозе.

Рэцэпт прыгатавання вельмі просты: у рандэляк (каструлю) аб'ёмам 0,5 літра наліваем ваду і перад закіпаннем кідаем хвою маладой сасны ці елкі. Варым 15-20 хвілін, даліваючы ваду, затым працэдуем вадкасць праз марлю, дабаўляем сушаныя ягады чарніцы, лісты мяты, чорнай парэчкі, мёд і пакідаем у накрытых кубках яшчэ на 3-5 хвілін. Што тут яшчэ сказаць? Смачна

нікі і сказала нам, у каго аказаліся скваркі, а ў каго - прыгаркі, хто рыхтаваў стравы з перцам, а хто - са шчырым сэрцам. Доўгачаканы момант - падвядзенне вынікаў і ўзнагароджанне пераможцаў - настаў. І калі для мяне ўсё было відавочна (усім - першыя месцы), то ў ацэнцы страў меркаванні журы разыйшліся. Гарачыя спрэчкі спынілі галасаванне і колькасць набраных балаў. У выніку першае месца ў раённым фестывалі-конкурсе "Спазнай смак сваёй кухні" дасталося філіялу "Першамайскі дом культуры", другое - філіялу "Ганчарскі дом культуры", трэцяе - філіялу "Дварышчанскі дом культуры".

Паводле Вольгі Капцэвіч, lidanews.by.

Міжнародны дзень роднай мовы ў Лідскім палацы культуры

Міжнародны дзень роднай мовы заснаваны ў 1999 годзе рашэннем Генеральнай сесіі ЮНЕСКА і штогод адзначаецца 21 лютага. Дзень роднай мовы асабліва для кожнай нацыі, кожнага народа, бо няма народа без мовы, няма мовы без яе носбіта.

Два дні ішлі мерапрыемствы ў Лідскім палацы культуры з нагоды Міжнароднага дня роднай мовы.

19 лютага работнікі Палаца культуры горада Ліды пачалі працоўны дзень з акцыі "Вітаем па беларуску" і гульнявой праграмы "Гульня слоў".

Гэта стала арыгінальнай праверкай на веданне мовы! Пасля прывітання і пажадання добрага ранку, удзельнікам прапаноўвалася прадумаць новае слова на апошнюю літару, амаль як у гульні "Гарады". З задавальненнем работнікі падтрымлівалі эстафету і будавалі ланцужок з беларускіх слоў.

Сапраўдным сюрпрызам стала смачная і духмяная бабка з бульбы са смятанай ад кіраўніка народнага тэатра гульні "100 сяброў" Ірыны Кузняцовай - ёй частаваліся ўсе гульцы.

Дапоўніла і ўпрыгожыла мерапрыемства выстава-інсталяцыя аўтарскіх лялек "Лялька, як мова беларускага народа" ад адзе-

ла рамёстваў і традыцыйнай культуры дзяржаўнай установы "Лідскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці".

У 18.00 са словаў:

Мова продкаў нашых і нашчадкаў -

Шэпт дубровы і пчаліны звон, -

Нам цябе ласкава і ашчадна

Спазнаваць ажно да скопу дзён, -

пачаўся канцэрт да Дня роднай мовы.

Ужо многія гады ідуць тут канцэрты ў гонар роднай мовы. Кожны год нешта трохі замінае, але кожны год гэтыя канцэрты адбываюцца і праходзяць на высокім мастацкім узроўні.

Распачала канцэрт вядоўца Тамара Зенюкевіч, якая некалі паспрыяла, каб у Лідзе прайшла Агульнанацыянальная дыктоўка ў першы раз.

Пачаўся канцэрт песняў "Спадчына" ў выкананні саліста гурта "Медуніца" Аляксея Міранюка. І пайшлі нумар за нумарам: ансамбль скрыпачоў "Славянчак" з салісткай Вольгай Пчыцкай, харэграфічны калектыў "Чаравічкі", хор ветэранаў "Майскія зоры".

Выступілі паэтэса Ганна Рэлікоўская, салістка калектыва рэтрапесні "Мерыдьян" Валянціна Гайдурова, спявачка і паэтэса Людміла Краснадубская, кіраўнік народнага гурта "Прэмія" Віктар Лебядзевіч. Пад цёплыя воплескі была прынятая гледачамі п'еса "Курачка і каласок" тэатра "Батлейка" Лідскага цэнтра культуры і народнай творчасці.

Завяршыў канцэрт Славамір Шклёнік, саліст калектыва рэтрапесні "Мерыдьян" песняй "Мой родны кут".

І ўсе 75 хвілін на адным дыханні. І ўсё па-беларуску.

І трэба ж так падгадаць што менавіта сёння Палац культуры г. Ліды ўзнагароджаны Ганаровай граматай Міністэрства культуры за шматгадовую творчую здынасць па папулярнасці нацыянальнай культуры.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Эдуард Акулін, Алена Анісім, Алеся Аўласевіч, Юрась Бабіч, Марыя Баравік, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік, Людвіка Таўгень, Алег Трусаў, Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://nslowa.by/>

<http://pawet.net/> <http://kamunikat.org/>

<http://tbn-mova.by/> <http://belkiosk.by/>

У суботу 20 лютага ў рамках абласнога інфармацыйна-творчага праекта "Шосты школьны дзень" творчыя калектывы Палаца культуры горада Ліды прапанавалі шэраг мерапрыемстваў да Дня роднай мовы.

Спачатку і дзецям і дарослым прапанавалася прыняць удзел у інфармацыйна-гульнявой праграме "Пагуляем ў роднае слова" і майстар-класе "З добрымі думкамі" па вырабе лялек-абярэгаў. З задавальненнем наведвальнікі ўспаміналі беларускія словы і шылі маленькія паркалёвыя лялечкі.

Потым на спектакль "Як казкі пераблыталіся" запрасіў узорны тэатр "Какос".

Вясёлая і дынамічная пастаноўка на беларускай мове па матывах народных казак не пакінула абыхавымі і дзяцей, і дарослых. А фотасесія з галоўнымі героямі аказалася сапраўдным сюрпрызам для ўсіх.

- Вельмі цікава і смешна! Касцюмы і дэкарацыі неверагодныя. Будзем і далей прыходзіць да вас у госц, - пракаменціравала спектакль адна з мам.

Пасля спектакля хлопчыкаў і дзяўчынак запрасіла танцавальна-забаўляльная праграма "Baby-dance"!

Музычна-тэматычная праграма "Жыве ў вяках беларускае слова" ў 15.00 у малой зале Палаца культуры стала працягам шэрагу мерапрыемстваў да Дня роднай мовы.

У мовы нашай мноства слоў

Крамяных, росных, васільковых

Ад мурагоў і ад лясоў,

Ад светлых высяў жаўруковых.

Журцыца ўмеюць і звінець,

Спяваць у шумным карагодзе.

Іх трэба сэрцам разумець

І выслухоўваць у народзе.

Удзельнікі музычна-эстраднага калектыва "Талісман", эстраднай студыі "Акцэнт", харэграфічнага калектыва "Чаравічкі", эстраднай студыі "Ліда-мюзікл" і народнага амагарскага аб'яднання "МузАльянс" прадставілі свае лепшыя творчыя нумары.

Шчырыя воплескі сталі лепшай узнагародай для артыстаў.

Инф. Палаца культуры.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by

Аўтары цалкам адказныя за падбор

і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.

Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".

Газета падпісана да друку 22.02.2021 г. у 17.00. Замова № 171.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1200 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес. - 2,65 руб., 3 мес. - 7,95 руб.

Кошт у розніцу: па дамоўленасці.